

РОМИТЕ В РАЗШИРЯВАЩА СЕ ЕВРОПА

Ехо от срещата в Будапеща през 2003

Елвис Али е магистър по счетоводство и одит в университета "Св. Св. Кирил и Методий" в Скопие. Програмен асистент в отдела за Гражданско общество и социална кохезия към Европейската агенция за реконструкция в Македония. Бил е член на групата за ромско образование, създадена от Институт "Отворено общество" - Будапеща.

ПРИОРИТЕТИ ЗА РОМИТЕ В МАКЕДОНИЯ

В Македония, според официалното преброяване, живеят 66,6 % македонци; 22,7 % албанци; 2,2 % роми. По неофициални данни ромите са 8 %. 95,3 % от ромите живеят в градовете. Повечето роми живеят в големи махали, в бедняшки селища извън регулация, в които няма асфалтирани пътища и водопровод, електричество или канализация. Регистрираната безработица е 33,9 % от трудоспособното население, което означава, че едва 13,7% от македонците работят. Според статистическите данни от 2002 г., 25% от населението живее под официалната граница на бедност. Около 90% от ромите, които получават социални помощи са без професионални умения.

Гражданско общество

- Тридесет от около стотите неправителствени организации се занимават с хуманитарни помощи/благотворителност.
- Около 10-12 организации се занимават с институционално развитие, имат опит в развитието и осъществяването на проекти.
- Има 2 частни локални телевизии и 3 частни локални радиостанции.

Образование

През учебната 2001/02 година от 7868 записани роми, основно образование завършват само 6%. През учебната 2001/02 година от 569 записани роми, средно образование завършват само 25%.

Политически препоръки

1. Необходимо е да се създаде Комисия по ромски въпроси, независимо държавно тяло, което:

- Да осигурява политическо развитие на проблематиката, да има служба за не обходимата в тази връзка информация
- Да съветва Правителството по законодателни и други политически проблеми свързани с подобряването на живота на ромите в страната.
- Да създаде план за изпълнение и мониторинг /от Правителството и гражданското общество/ на Националната стратегия за подобрене на положението на ромите в градовете.
- Да се поставят приоритети, които Правителството да дискутира във връзка с развитието и подпомагането на ромите в двустранни, международни и други донорски отношения.
- Да се основе Консултационен и информационен процес разделен между - министерствата и ромското гражданско общество.
- Правителството да създаде нов закон чиито, който да осигурява структурата, модела, действията, изпълнението, задълженията и финансирането на Комисията...
- Да се създаде Агенция по ромските въпроси, която да поддържа работата на Комисията като нейно консултативно звено...

Гюла Вамоши е 27-годишен ром от Унгария. Той изнесе презентацията от името на делегацията на младите ромски лидери. Гюла е женен, има три момчета и е отгаден изцяло на ромската кауза. След като завърши право, започна работа в Ромския отдел към унгарския Министерски съвет. Ето откъс от неговото изказване:

Нашата делегация представя една група от десетима ентузиастични млади роми от цяла Унгария, които работиха усърдно, за да съставят политическите препоръки към унгарското правителство. Имам честта да представя нашите препоръки на участниците на днешната конференция. Резултатите от работата на правителството биха били по-добри и конкретни, ако вие познавахте същинските нужди на ромите преди да започнете осъществяването на дадена програма, например в областта на образованието, безработицата или жилищното устройство. Би трябвало да се консултирате с местни и национални ромски организации редовно...

Нашите предложения към унгарското правителство са следните:

1. Да се установят официални канали между ромските организации и правителството. Нашата делегация се ангажира да помага в това начинание.
2. Да се осигури нормативна подкрепа на Ромските центрове на общността.
3. Да се създадат агенции за развитие с идеална цел

в регионите със силна концентрация на роми.

4. Да се обучат английски говорещите роми в стандартите и програмите на Европейската общност (ЕО) и се осигурят финанси за онези от тях, които могат да осъществят мониторинг и оценят реализацията на програмите на ЕО и правителството.
5. Структурата на програмите на ЕО, насочени към ромите, да бъде прозрачна

за ромските организации и отделните личности: да има публичност относно това на кой се дават грантове, каква е сумата на грантовете, а също и какви конкретни резултати са се постигнали.

6. Да се стартира медийна кампания за нуждата от образование на ромите.

7. Ромската история и култура да бъдат интегрирани в националната образователна програма.

Рефика Мустафа, Черна гора

Проблемите на ромските деца са бедност и необразованост на родителите; цялото семейство живее в една-две стаи; 90 % учат в специализирани училища.

Петър Антич, Косово

Ромите нямат къщи, няма къде да спят, нямат регистрация. Около 300 хиляди от ромите в Косово останаха без подслон.

Неждем Мустафа, Шутово Оризаре

В Шутово Оризаре живеят около 44 хиляди роми. Няма шанс за интегриране на ромите. Проблемите са местни. Тя трябва да излезат от анонимност... Ниското образование и гетоизацията не са ромски проблем.

35-годишен баща на 5 деца, Словакия

Кой ще ми даде работа? Нямам образование, не умея нищо да правя и съм ром, даже в съседното на моето село никои не иска да ни дава работа.